

[Bausgaard.]

kreds. Herved kommer man i virkeligheden til at yde et bidrag til det modsatte af det, vi principielt stræber efter i valgloven, nemlig at gøre valgkredsene, så langt som det er muligt, nogenlunde lige store. Her foretager man altså bevidst en handling, der trækker den modsatte vej, og jeg henstiller til dem, der skal arbejde med spørgsmålet i udvalget, at man nøje overvejer, om dette nu også er hensigtsmæssigt ud fra de principielle ønsker, man har om kredsinddelingerne og kredsenes størrelse.

Ja, med disse ord skal jeg tilsige det radikale venstres velvillige behandling af de to lovforslag.

Poul Dam: De to foreliggende lovforslag er jo genfremsættelser, dog med forskellige ændringer, der hidrører dels fra forårets forhandlinger i udvalget, dels fra en vist ikke helt glemt scene i spørgetiden den 12. maj. Sagen haster jo på grund af forberedelserne til kommunevalgene den 8. marts, men det kan ikke nægtes, at der egentlig er behov for langt videregående ændringer i hvert fald i loven om valg til folketinget. Vi kører med hensyn til valgsystemet stadig på det hastige kompromis, der blev indgået i 1920. Der er siden blevet lappet på det den ene gang efter den anden, og der er foretaget forskellige korrektioner, og virkningerne er først og fremmest blevet én, som man i hvert fald i meget høj grad opdager, når man skal prøve at undervise i samfundslære: at valg-systemet er ganske overordentlig indviklet, og at det næsten ikke er til at forklare for nogen.

Jeg synes, der skal opstilles to meget centrale krav til en valglov. Den skal dels være neutral i forhold til de politiske anskuelser; det vil sige, at man skal sørge for, at vælgerne kommer til at stemme i overensstemmelse med deres principielle opfattelse og ikke på grundlag af en eller anden uvedkommende betragtning — f. eks. at nogle spærreregler vil forhindre deres stemme i at få nogen betydning — stemmer imod deres overbevisning, dels skal mandaterne naturligvis fordeles ligeligt i overensstemmelse med grundlovens ord. Men valgloven skal altså også være forståelig.

Det system, vi har i øjeblikket, er faktisk ikke neutralt. De små partier får færre

stemmer, end vælgerne egentlig gerne ville give dem, fordi vælgerne som følge af spærrereglerne er bange for, at deres stemme skal gå helt tabt.

Desuden er der det ved det nuværende system, at partiorganisationerne efterhånden har fået en selvstændig magt, som grundloven ikke kendte noget til. Grundloven kendte i denne sammenhæng to faktorer, vælgerne og folketingsmedlemmerne, ikke andre. Men valgloven, som den efterhånden er blevet udformet, og i stigende grad nu også med de ændringer, der her foreslås gennemført, giver partiet som sådant en ganske stor indflydelse — for øvrigt uden at valgloven nogen sinde har defineret „partiet“. Hvad er et parti egentlig? Jeg ved godt, at det kan man svare meget ironisk på i visse sammenhænge, det skal jeg undlade at gøre her; men det er dog i hvert fald klart nok, hvad det er historisk. Historisk set er et parti en gruppe medlemmer i denne sal. At det senere er blevet udviklet til at være partiorganisationen eller, som man tidligere altid sagde, vælgerforeningerne, er jo egentlig i strid med det oprindelige grundlag.

Det lovforslag, der ligger på bordet her i dag, medfører jo, at folketingsmedlemmer, der er blevet valgt af vælgerne, valgt som følge af en vælgerafgørelse med alle de fejl, der ligger i den nuværende valglov, og som jeg måske skal komme tilbage til for en dels vedkommende, ikke får mulighed for senere at indanke deres politik for de samme vælgeres dom, såfremt folketingsmedlemmerne mister den tilsyneladende uundværlige støtte fra en partiorganisation. Vi er derfor fra vor side noget skeptiske over for den tanke — som mit partis ærede ordfører også gik imod forrige gang — at der fremtidig ikke skulle være mulighed for folketingsmedlemmer for at anmelde nye partier. Den tremandsregel, der fandtes i det forrige lovforslag, synes os slet ikke så dårlig.

I øvrigt må jeg sige, at den højtærede indenrigsminister har vist en beklagelig mistillid til sig selv og til sine ærede efterfølgere i embedet, idet der i lovforslaget indgår en regel om, at folketingets formand skal meddele indenrigsministeren, hvilke partier der opnåede mandater ved det forrige valg. Det kan indenrigsministeren jo